

Arbetskrafts BAROMETERN

'04

**Utsikterna på arbetsmarknaden
för 74 utbildningar**

Information om utbildning och arbetsmarknad 2004:4

Statistiska centralbyrån 2004

Information on Education and the Labour market 2004:4

Labour Market Tendency Survey for 74 Training Categories in 2004

Statistics Sweden, 2004

Producent Statistiska centralbyrån
Producer Avdelningen för arbetsmarknads- och utbildningsstatistik
 Prognosinstitutet
 Box 24 300
 104 51 Stockholm

Förfrågningar	Inger Huggare	inger.huggare@scb.se	08-506 948 64
<i>Inquiries</i>	Linda Pärlemo	linda.parlemo@scb.se	08-506 947 47

Om Du citerar ur denna publikation, var god uppgge:
Källa: SCB, Arbetskraftsbarometern

© 2004, Statistiska centralbyrån

Enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är det förbjudet att helt eller delvis mångfaldiga innehållet i denna publikation utan medgivande från Statistiska centralbyrån.

ISSN: 1400-3996
ISBN: 91-618-1253-6

Printed in Sweden.

SCB-Tryck, Örebro 2004.11  MILJÖMÄRKET Trycksak 341590

Förord

Arbetskraftsbarometern är en årlig enkätundersökning gjord bland ett urval av arbetsgivare. Undersökningen syftar till att ge snabb information om arbetsmarknadsläget och utsikterna på arbetsmarknaden för olika utbildningsgrupper. Arbetsgivarna tillfrågas om hur de bedömer tillgången på sökande med en viss utbildning samt hur antalet anställda kommer att förändras på ett respektive tre års sikt. Undersökningens historia, den första gjordes 1959, ger möjligheter till långa tidsserier över utvecklingen på arbetsmarknaden för jämförbara utbildningsgrupper. Årets barometer ger information om 74 olika utbildningsgrupper.

Enkätundersökningen har genomförts på Prognosinstitutet vid SCB av Jörgen Bromé, Linda Pärlemo och Inger Huggare som varit huvudansvarig för undersökningen.

Statistiska centralbyrån i november 2004

Anna Wilén

Allan Nordin

<i>Innehåll</i>	<i>sid</i>
<i>Efterfrågan på arbetskraft fortsätter att sjunka</i>	6
<i>English Summary</i>	8
<i>Läget på arbetsmarknaden</i>	10
<i>Rekryteringsläget</i>	12
<i>Förändring av rekryteringsläget sedan 2003</i>	12
<i>Andelen arbetsgivare som sökt personal</i>	13
<i>Framtidsutsikterna</i>	13
<i>Rekryteringsläget inom utbildningsområden</i>	14
Övriga områden	14
Teknik och naturvetenskap	15
Samhällsvetenskap	16
Vård	17
Undervisning	18

Arbetsmarknadsläget för olika utbildningar

<i>Teknik</i>	<i>sid</i>		
Arkitekter	19	Kemister	35
Civ ing elektronik/datateknik	20	Agronomer	36
Civ ing energi- och elektroteknik	21	Lantmästare	37
Civ ing industriell ekonomi	22	Jägmästare/Skogsvetare	38
Civ ing kemi- och bioteknik	23	Skogsing-/mästare-/tekniker	39
Civ ing lantmäteri	24	Byggutbildade	40
Civ ing maskin-, fordons-, farkosttek	25	Processutbildade	41
Civ ing material- och geoteknik	26	Träutbildade	42
Civ ing teknisk fysik	27	Verkstadsutbildade	43
Civ ing byggnadsteknik	28	Fordons- och transportutbildade	44
Högsk ing el/elektronik/datateknik	29	Elektriker	45
Högsk ing kemi-, bio-, materialteknik	30	Styr- och reglertekniskt utbildade	46
Högsk ing maskin-, fordonsteknik	31	Tele-/Elektronikutbildade	47
Högsk ing byggnadsteknik	32	Energiutbildade	48
Biologer	33	VVS-utbildade	49
Fysiker	34	Jord- och skogsbruksutbildade	50

	<i>sid</i>
<i>Samhällsvetenskap</i>	
Ekonomer	51
Jurister	52
Personalvetare/Beteendevetare	53
Programmerare/Systemerare	54
Psykologer	55
Samhällsvetare	56
Socionomer	57
Handelsutbildade	58
Utbildade för adm tjänster	59

Vård

Apotekare	60
Receptarier	61
Biomedicinska analytiker	62
Arbetssterapeuter	63
Sjukgymnaster	64
Läkare	65
Sjuksköterskor, allmän hälso- och sjukvård	66
Sjuksköterskor, specialistutbildade	67
Barnmorskor	68
Social omsorgsutbildade	69
Omvårdnadsutbildade	70
Tandhygienister	71
Tandläkare	72
Tandsköterskor	73
Veterinärer	74

Undervisning

Barn- och fritidsutbildade	75
Fritidspedagoger	76
Förskollärare	77
Bildlärare	78
Idrottslärare	79
Musiklärare	80
Specialpedagoger/Speciallärare	81
Grundskollärare 1-7, ma/no	82
Grundskollärare 1-7, sv/so	83
Grundskollärare 4-9, ma/no	84

	<i>sid</i>
Grundskollärare 4-9, språk/so	85
Gymnasielärare, historia/samhällsvet	86
Gymnasielärare, matematik/naturvet	87
Gymnasielärare, språk	88

Övriga

Bibliotekarier	89
Religionsvetare/Teologer	90
Medieutbildade	91
Restaurang-/Storhushållsutbildade	92

Teknisk beskrivning 93

Bilagor

Förändring av utbildningsgrupper vid övergång till SUN 2000	100
Förändrade utbildningsgrupper	102
Svarsfördelning för utbildningarna	104
Vägledning	106
Blankett	107

Alfabetiskt register 108

Fortsatt minskad efterfrågan på arbetskraft

Endast 40 procent av de tillfrågade arbetsgivarna har under det senaste året sökt personal med de utbildningar som ingår i undersökningen. Det är en minskning med sex procentenheter sedan föregående års undersökning. För drygt 50 av de 74 i undersökningen ingående utbildningarna har rekryteringsläget för de sökande försämrats jämfört med föregående års undersökning. För flertalet utbildningsgrupper är dock förändringen inte stor och kan hamna inom osäkerhetsintervallet. Fortfarande uppger dock arbetsgivarna att det råder brist på yrkeserfarna sökande för hälften av utbildningsgrupperna.

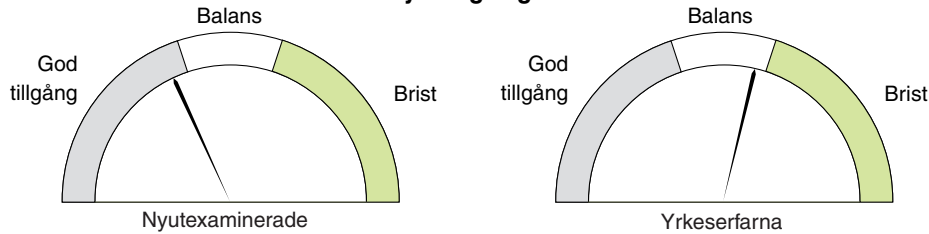
Inom det *tekniska området* har tillgången på både yrkeserfarna och nyutexaminerade ökat för de flesta utbildningsgrupper. Det är endast för fyra utbildningsgrupper som fler arbetsgivare uppger att tillgången på sökande är mindre gynnsam än för ett år sedan både gällande yrkeserfarna och nyutexaminerade. Dessa är tele-/elektronikutbildade, fysiker, högskoleingenjörer maskin-, fordon- och farkostteknik samt civilingenjörer teknisk fysik. För drygt hälften av utbildningsgrupperna uppger arbetsgivarna att det råder brist på sökande med yrkeserfarenhet. Av de nyexaminerade är det fortfarande brist på personer med gymnasial utbildning inom VVS, energi, jord- och skogsbruk, verkstad, fordon och transport samt bygg. Av de tillfrågade arbetsgivarna med teknisk personal har 38 procent sökt personal det senaste året vilket är tre procentenheter lägre än vid föregående års undersökning. Arbetsgivarnas bedömning är att behovet av personal på ett respektive tre års sikt kommer att öka främst vad gäller högskoleingenjörer och civilingenjörer inom byggnadsteknik, el/elektronik/datateknik.

Inom det *samhällsvetenskapliga området* är det endast 34 procent av arbetsgivarna som uppger att de sökt personal vilket är 10 procentenheter lägre än förra året. Det är endast för yrkeserfarna psykologer och socionomer som arbetsgivarna uppger att det är brist på sökande. En grupp som har det mycket svårt på arbetsmarknaden är de handels- och administrationsutbildade som inte arbetar inom handeln. Där har endast 11 procent av arbetsgivarna sökt personal och behovet kommer att minska på kort sikt. På tre års sikt är arbetsgivarnas bedömningen att det främst är antalet anställda programmerare/systemerare som kommer att öka.

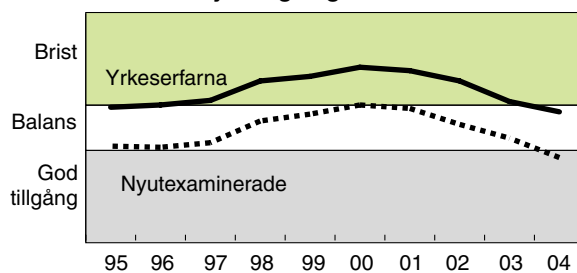
Inom *vårdområdet* är det 43 procent av arbetsgivarna som uppgett att man sökt personal, vilket är 10 procentenheter lägre än föregående år. Det är brist på yrkeserfarna sökande i drygt hälften av utbildningsgrupperna främst, tandläkare, tandhygienister och läkare. Den stora brist på sjuksköterskor, utan specialistutbildning, som rätt ett antal år har dock förbytts till god tillgång på nyexaminerade sökande och balans mellan tillgång och efterfrågan på sökande med yrkeserfarenhet. På ett års sikt uppger arbetsgivarna att det inom vårdområden inte kommer att ske några förändringar i antalet anställda.

Samtliga 74 utbildningar

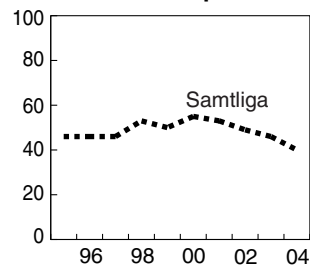
Rekryteringsläge 2004



Rekryteringsläge 1995–2004



Andel som sökt personal



Behov på kort sikt



Grönt markerar gynnsamt läge för de arbetsökande

På tre års sikt är bedömningen att antalet anställda kommer att öka för en tredjedel av utbildningsgrupperna, det gäller främst tandhygienister och specialistutbildade sjuksköterskor.

Inom *undervisningsområdet* har 45 procent av arbetsgivarna sökt personal. Det är två procentenheter lägre än förra året. Det råder fortfarande brist på både yrkeseferna och nyexaminerade fritidspedagoger, specialpedagoger/speciallärare och förskollärare. God tillgång är det på både nytexaminerade och yrkeseferna gymnasielärare med inriktning mot historia/samhällsvetenskap, matematik/naturvetenskap och språk.

Inom gruppen *övriga utbildningsområden* är det fortsatt brist på både nyexaminerade och yrkeseferna religionsvetare/teologer men bristen är inte lika stor som föregående år.

För drygt hälften av samtliga utbildningsgrupper görs bedömningen att antalet anställda kommer att öka på tre års sikt. På ett års sikt är bedömningen att behovet kommer att öka för drygt 20 procent av utbildningsgrupperna. Det är framförallt inom teknikområdet man tror att personalstyrkan kommer att öka.

Summary

The survey

The Labour Market Tendency Survey is a sample survey conducted by means of questionnaires and has been published annually since 1959. It provides information about the labour market situation and the outlook for 74 educational and training categories. Of these categories, 56 are higher education programmes. The results are based on a questionnaire which is sent to a sample of Swedish employers. Users of the Labour Market Tendency Survey include:

- study and careers counsellors at employment offices and schools,
- educational planners, and
- people who are on the point of making decisions about their continued education or training, and others who want more information about the outlook for various educational and training categories.

As a rule, the population from which the sample is drawn consists of all places of work in the country with normally at least ten employees. At least two employees must belong to one of the 74 educational and training categories included in the survey. If a category is represented at less than 150 places of work, the sample will include all these places of work. For the remaining categories, a sample of 150 places of work is drawn. The probability of a place of work being included is proportional to its size as expressed in the number of employees with the education or training in question. The questionnaire asks personnel managers for their opinions regarding:

- the supply of applicants with the education or training in question (Good supply/ Adequate supply/ Shortage)
- how the number of employees with this particular education or training will change in one and three years respectively (Increase/ Unchanged/ Decrease).

Results from the 2004 survey

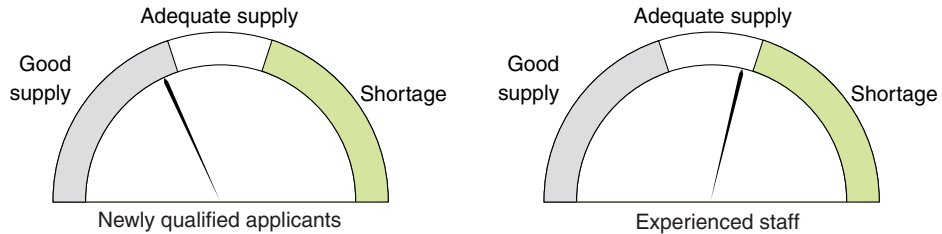
Only 40 per cent of employers surveyed have looked for personnel over the past year. For slightly over 50 of the 74 educational groups included in the survey, the recruitment situation for job seekers has worsened compared to previous years' surveys. For several educational groups, however, the change is not significant and can come within the margin of uncertainty.

Within the *technology field*, the availability of both experienced individuals and new graduates has increased for most of the educational groups. Employers claim that, for slightly over half of the educational groups, there is a lack of applicants with professional experience. Employers estimate that the need for personnel over a one-year and a three-year period will increase primarily in the engineering field, focusing on structural engineering and electricity/electronics/computer technology.

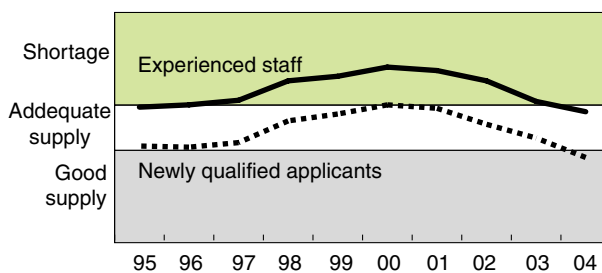
Within the *social sciences field*, only 34 per cent of employers state that they have looked for staff. Those educated in business and administration that do not already work in the business sector are in a very difficult situation on the labour market. In this group, only 11 per cent of employers have looked for personnel and the need for staff in the

All 74 categories

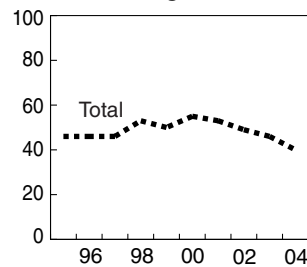
Recruitment situation 2004



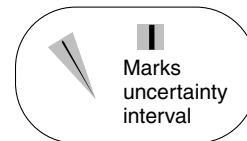
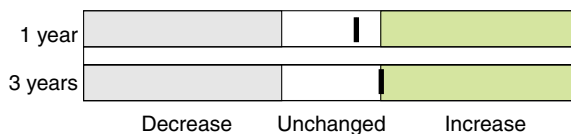
Recruitment situation 1995–2004



Share seeking new staff



Short-term needs



Green marks favourable situation for job applicants

short-term will decrease. Over a three-year period, employers believe that primarily the numbers of employed computer programmers/systems analysts will increase.

Within the *healthcare sector*, 43 per cent of employers state that they have looked for personnel. There is a lack of experienced applicants in over half of the educational groups in this field, primarily dentists, dental hygienists and doctors. Over a one-year period, employers believe that there will not be any change in the number of employed persons in this group. Over a three-year period, they estimate that the number of employees will increase for one third of the educational groups, primarily dental hygienists and specialist nurses.

Within the *education sector*, 45 per cent of employers have looked for personnel. There continues to be a shortage of both experienced and newly graduated leisure time instructors, special childcare workers/teachers and preschool teachers. On the other hand, there are many newly graduated and experienced upper secondary school teachers in the areas of history/social sciences, mathematics/natural sciences and languages.

Läget på arbetsmarknaden

Under år 2004 tog konjunkturen fart i Sverige och ekonomerna reviderade upp sina BNP-prognoser vid upprepade tillfällen. Den ökade ekonomiska aktiviteten lyckades däremot inte sprida sig till arbetsmarknaden.

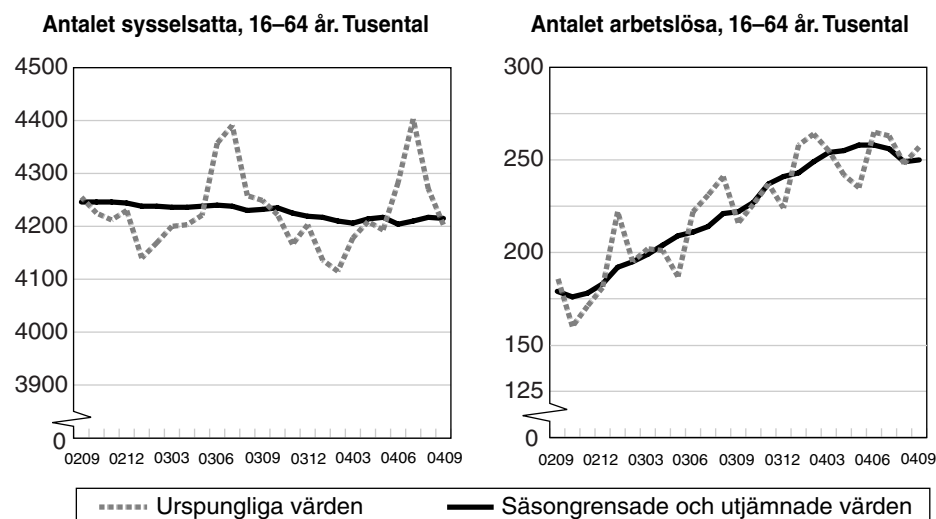
Både antalet och andelen arbetslösa ökade jämfört med för ett år sedan och uppgick i september år 2004 till 257 000 personer eller 5,8 procent av arbetskraften. Av ökningen med 41 000 arbetslösa svarade personer i åldern 20-24 år för en relativt stor del, 15 000 personer. Arbetslösheten i denna åldersgrupp uppgick i september till 44 000 personer eller 13,4 procent. Antalet långtidsarbetslösa i åldern 16-64 år har på ett år ökat med 22 000 personer och uppgick i september till 84 000 personer.

Antalet sysselsatta minskade med 46 000 jämfört med för ett år sedan och uppgick i september till 4 203 000 personer. Minskningen har skett bland de fast anställda som arbetar heltid. Andelen sysselsatta har på ett års sikt minskat med 1,2 procentenheter och uppgick till 73,2 procent av befolkningen.

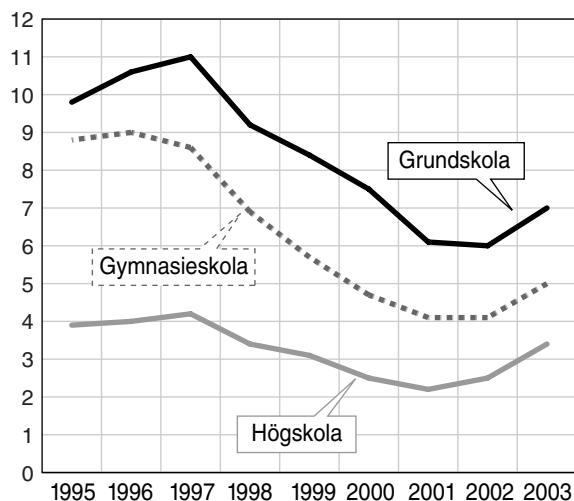
Personer i åldern 20-24 år var inte bara hårt drabbade av den ökade arbetslösheten utan även av den minskade sysselsättningen. I denna åldersgrupp minskade antalet sysselsatta med 17 000 personer jämfört med för ett år sedan och var i september 283 000 personer.

Antalet latent arbetssökande (personer som velat och kunnat arbeta men inte sökt arbete samt heltidsstuderande som sökt arbete) var i september 149 000, vilket innebär en ökning med 26 000 personer jämfört med september 2003. Heltidsstuderande som sökt arbete svarar för 15 000 av ökningen och uppgick i september till 56 000 personer.

Sysselsättning och arbetslöshet Månadsvis för perioden september 2002 – september 2004



Relativ arbetslöshet för olika utbildningsnivåer. I procent



Bland de latent arbetssökande i åldern 16-24 år har antalet heltidsstuderande som sökt arbete ökat från 15 000 till 25 000 personer.

Arbetslösheten är traditionellt betydligt högre bland lågutbildade än bland högutbildade. År 2003 var arbetslösheten 7,0 procent bland grundskoleutbildade, 5,0 procent bland gymnasieutbildade och 3,4 procent bland högskoleutbildade. För de tre grupperna har arbetslösheten ökat med cirka 1 procentenhet per grupp, på ett år.

Vid en jämförelse ser vi att andelen sysselsatta ligger generellt sett högt bland de utbildningsgrupper som redovisas i Arbetskraftsbarometern. Under 2002 var 86 procent av dem som tillhörde dessa utbildningsgrupper sysselsatta, jämfört med 78 procent av hela populationen 25-64 år. Störst andel sysselsatta fanns bland grundskollärare i ma/no för vilka sysselsättningen var 98 procent.

Källor: SCB (Arbetskraftsundersökningarna, Sysselsättningsregistret) och Arbetsmarknadsstyrelsen.

Rekryteringsläget

Rangordning av utbildningar där rekryteringsläget är präglat av ...

god tillgång på sökande

Nyutexaminerade
Programmerare/Systemerare
Civ ing maskin/fordon/farkost
Utb för adm tjänster
Ekonomer
Jurister

Yrkeseferfarna
Utb för adm tjänster
Kemister
Handelsutbildade
Medieutbildade
Programmerare/Systemerare

brist på sökande

Nyutexaminerade
Specialped/speciallärare
Fritidspedagoger
Receptarier
Sjuksköterskor, specialistutb
VVS-utbildade

Yrkeseferfarna
Tandläkare
Tandhygienister
Fordons- och transportutb
Läkare
Högsk ing byggnadsteknik

Det är stor brist på nyutexaminerade specialpedagoger samt yrkeseferfarna tandläkare o tandhygienister.

Förändring av rekryteringsläget

Rangordning av utbildningar där det sedan 2003 blivit ...

lättare att rekrytera

Nyutexaminerade
Sjuksköterskor, allmän
Utb för adm tjänster
Biomedicinska analytiker
Social omsorgsutbildade
Socionomer

Yrkeseferfarna
Utb för adm tjänster
Grundskollärare 1-7, sv/so
Samhällsvetare
Elektriker
Medieutbildade

svårare att rekrytera

Nyutexaminerade
Civ ing industriell ekonomi
Psykologer
Specialped/speciallärare
Tele-/Elektronikutbildade
Barn- och fritidsutbildade

Yrkeseferfarna
Civ ing energi- och elektrotek
Psykologer
Civ ing teknisk fysik
Fysiker
Träutbildade

Det har blivit svårare att rekrytera psykologer

Andel som sökt personal

Rangordning av utbildningar där andelen arbetsgivare som sökt personal har varit ...

låg

Utb för adm tjänster
Medieutbildade
Bildlärare
Samhällsvetare
Fysiker
Biomedicinska analytiker

hög

Grundskollärare 4–9, språk/so
Grundskollärare 4–9, ma/no
Läkare
Psykologer
Receptarier
Förskollärare

*Branschtillhörighet har använts för att särskilja handels- och administrationsutbildade. (Handelsutb och Utb för adm tjänster)
För mer information – se sidan 95.*

Andelen arbetsgivare som det senaste året sökt grundskollärare 4–9 är mycket hög.

Framtidsutsikter

Rangordning av utbildningar där arbetsgivarna bedömer att antalet anställda kommer att ...

minska

Till år 2005
Utb för adm tjänster
Grundskollärare 1–7, ma/no

öka

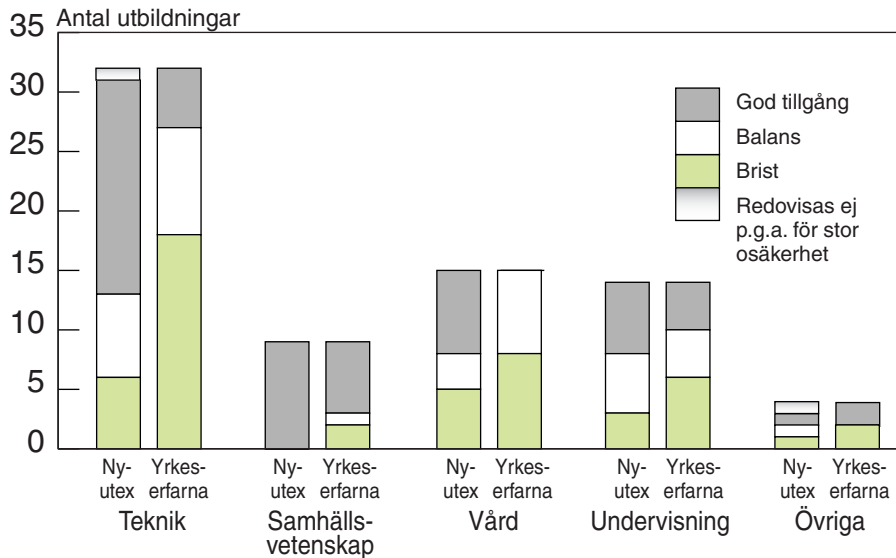
Till år 2005
Högsk ing byggnadsteknik
Högsk ing el/elektronik/data
Högsk ing maskin-, fordon
Civ ing lantmäteri
Tele-/Elektronikutbildade

Till år 2007
Utb för adm tjänster

Till år 2007
Civ ing elektronik/datatekn
Högsk ing byggnadsteknik
Civ ing byggnadsteknik
Högsk ing el/elektronik/data
Tele-/Elektronikutbildade

Behovet av ingenjörer inom elektronik/data samt byggnadsteknik bedöms öka både på ett och på tre års sikt.

Rekryteringsläget i olika sektorer 2004



Utbildningar inom sektorn *övriga* rangordnade efter rekryteringsläge

Nyutexaminerade

Yrkeserfarna

Bäst tillgång

God tillgång

Bibliotekarier

God tillgång

Medieutbildade
Bibliotekarier

Balans

Restaurang-/Storhushållsutbildade

Balans

Brist

Restaurang-/Storhushållsutbildade
Religionsvetare/Teologer

Brist

Religionsvetare/Teologer

Störst brist

Utbildningar inom *teknik och naturvetenskap* rangordnade efter rekryteringsläge

Nyutexaminerade

Yrkeserfarna

Bäst tillgång

God tillgång

Civ ing maskin-, fordons- och farkostteknik
Civ ing kemi- och bioteknik
Jägmästare/Skogsvetare
Arkitekter
Civ ing elektronik/datateknik/automation
Civ ing teknisk fysik
Kemister
Biologer
Civ ing industriell ekonomi, organisation
Högsk ing maskin-, fordons-, farkostteknik
Civ ing byggnadsteknik
Högsk ing kemi-, bio- och materialteknik
Agronomer
Skogsingenjörer/Skogsmästare/Skogstekn
Högsk ing el/elektronik/datatekn
Civ ing lantmäteri
Tele-/Elektronikutbildade
Lantmästare

Balans

Högsk ing byggnadsteknik
Styr- och reglertekniskt utbildade
Fysiker
Elektriker
Civ ing material- och geoteknik
Träutbildade
Processutbildade

Brist

Verkstadsutbildade
Jord- och skogsbruksutbildade
Energiutbildade
Byggutbildade
Fordons- och transportutbildade
VVS-utbildade

God tillgång

Kemister
Civ ing elektronik/datateknik/automation
Civ ing industriell ekonomi, organisation
Civ ing maskin-, fordons- och farkostteknik

Balans

Civ ing kemi- och bioteknik
Civ ing teknisk fysik
Högsk ing el/elektronik/datatekn
Biologer
Högsk ing kemi-, bio- och materialteknik
Civ ing energi- och elektroteknik
Styr- och reglertekniskt utbildade
Högsk ing maskin-, fordons-, farkostteknik
Elektriker
Lantmästare

Brist

Jägmästare/Skogsvetare
Fysiker
Agronomer
Arkitekter
Energiutbildade
Civ ing byggnadsteknik
Skogsingenjörer/Skogsmästare/Skogstekn
Träutbildade
Civ ing material- och geoteknik
Processutbildade
Jord- och skogsbruksutbildade
Civ ing lantmäteri
Byggutbildade
Tele-/Elektronikutbildade
Verkstadsutbildade
VVS-utbildade
Högsk ing byggnadsteknik
Fordons- och transportutbildade

Störst brist

Utbildningar inom *samhällsvetenskap* rangordnade efter rekryteringsläge

Nyutexaminerade

Yrkeserfarna

Bäst tillgång

God tillgång

Programmerare/Systemerare
Ekonomer
Jurister
Samhällsvetare
Personalvetare/Beteendevetare
Handelsutbildade
Socionomer
Psykologer

God tillgång

Utb för adm tjänster
Handelsutbildade
Programmerare/Systemerare
Jurister
Ekonomer
Samhällsvetare

Balans

Balans

Personalvetare/Beteendevetare

Brist

Brist

Psykologer
Socionomer

Störst brist

Utbildningar inom *vård* rangordnade efter rekryteringsläge

Nyutexaminerade

Yrkesperfarna

Bäst tillgång

God tillgång

Sjukgymnaster
Apotekare
Social omsorgsutbildade
Sjuksköterskor, allmän hälso- och sjukvård
Arbetsterapeuter
Tandsköterskor
Biomedicinska analytiker

Balans

Omvårdnadsutbildade
Barnmorskor
Tandhygienister

Brist

Läkare
Veterinärer
Tandläkare
Sjuksköterskor, specialistutbildade
Receptarier

God tillgång

Balans

Omvårdnadsutbildade
Sjukgymnaster
Social omsorgsutbildade
Barnmorskor
Sjuksköterskor, allmän hälso- och sjukv
Tandsköterskor
Biomedicinska analytiker

Brist

Arbetsterapeuter
Apotekare
Sjuksköterskor, specialistutbildade
Veterinärer
Receptarier
Läkare
Tandhygienister
Tandläkare

Störst brist

Utbildningar inom *undervisning* rangordnade efter rekryteringsläge

Nyutexaminerade

Yrkeserfarna

Bäst tillgång

God tillgång

Grundskollärare 1-7, sv/so
Gymnasielärare, hist/samhällsvet
Gymnasielärare, språk
Gymnasielärare, mat/naturvet
Grundskollärare 4-9, språk/so
Grundskollärare 1-7, ma/no

God tillgång

Gymnasielärare, hist/samhällsvet
Grundskollärare 1-7, sv/so
Gymnasielärare, språk
Gymnasielärare, mat/naturvet

Balans

Grundskollärare 4-9, ma/no
Barn- och fritidsutbildade
Bildlärare
Idrottslärare
Musiklärare

Balans

Grundskollärare 4-9, ma/no
Grundskollärare 4-9, språk/so
Barn- och fritidsutbildade
Grundskollärare 1-7, ma/no

Brist

Förskollärare
Fritidspedagoger
Specialpedagoger/speciallärare

Brist

Bildlärare
Idrottslärare
Musiklärare
Förskollärare
Specialpedagoger/speciallärare
Fritidspedagoger

Störst brist